

DVOJNA PRIČAKOVANJA: STROKOVNOST IN »MEHKA« PRISOTNOST UČITELJIC ŠPORTA V MEDNARODNI PRIMERJAVI

Brane Božič, profesor športne vzgoje, Osnovna šola Frana Albrehta Kamnik⁹⁵

Povzetek: Študije o ženskah učiteljicah športa v obdobju 2000–2024 kažejo na številne izzive, s katerimi se soočajo v poklicu. Največja ovira je prepoznavanje in obvladovanje pričakovanja glede spola, ki vplivajo na njihovo strokovno delo. Ženske učiteljice športa so pogosto ocenjevane ne le glede na njihove pedagoške sposobnosti, ampak tudi glede na to, kako ustrezajo družbenim idealom ženskosti. Te spolne norme vključujejo pričakovanja glede telesne moči, videza in sposobnosti za prevzemanje avtoritete. Raziskave kažejo, da se ženske soočajo z marginalizacijo, saj niso pogosto vključene v vodstvene položaje ali napredovanje v karieri, kar je povezano s širšimi družbenimi in kulturnimi predsodki. Pomanjkanje spolno občutljivih kurikulumov in usposabljanj dodatno omejuje njihov profesionalni razvoj. Kljub tem izzivom ženske učiteljice iščejo poti za premagovanje teh ovir, pogosto z vključevanjem inovativnih pedagoških pristopov, ki spodbujajo sodelovanje in čustveno pismenost. Za napredek na tem področju je potrebna sprememba institucionalnih norm in večja podpora ženskam v športu.

Ključne besede: ženske učiteljice športa, pričakovanja glede spola, družbeni normativi

Uvod

Šport ostaja področje, kjer se pomembno prepletajo kulturne predstave o spolu, telesnosti in strokovni avtoriteti. Zgodovinsko gledano je to področje globoko povezano z ideali moškosti, tekmovalnosti in telesne moči, kar pogosto postavlja učiteljice športa v neenakopraven položaj. Čeprav v zadnjih desetletjih opazamo vse večje število žensk v tem poklicu, raziskave dosledno kažejo, da se njihove izkušnje pomembno razlikujejo od izkušenj njihovih moških kolegov. Predsodki o vodstvenih sposobnostih, telesni moči in pedagoškem slogu učiteljic vplivajo tako na notranje dinamike znotraj šol kot tudi na zunanje zaznave njihove strokovnosti. Ti vplivi se odražajo v različnih vidikih njihovega dela, od vodenja razreda do možnosti za napredovanje. Poleg tega se ženske učiteljice pogosto soočajo z dodatnim nadzorom glede videza, telesne postave in prilagajanja heteronormativnim standardom. Članek kritično preučuje, kako učiteljice športa v sodobnem šolskem sistemu navigirajo te dinamike. S pregledom mednarodne literature skozi perspektivo občutljivosti na spol si prizadeva osvetliti vztrajajoče neenakosti in raziskati, kako sistemske pristranskosti vplivajo tako na profesionalne poti učiteljic kot tudi na kakovost in vključujočnost športa za učence.

Metodologija

Za raziskavo smo uporabili kvalitativno metodološko zasnovo, ki temelji na pregledu in analizi obstoječe literature. Gradivo smo zbirali z iskanjem knjig v univerzitetnih in splošnih knjižnicah ter z dostopom do virov na internetu. Posebej smo se osredotočili na znanstvene monografije, poglavja v knjigah, recenzirane članke in doktorske disertacije, ki obravnavajo temo učiteljic športa in vprašanja spola v športnem izobraževanju. Pri iskanju spletnih virov smo uporabili tudi akademska spletna mesta

⁹⁵ brane.bozic@os-fa.si

in odprto dostopne publikacije. Iskalni izrazi so vključevali kombinacije, kot so "učiteljice športa," "spol in šport," "telesnost v športni pedagogiki" in "ženske v športnem izobraževanju." Izbor literature je temeljil na naslednjih merilih: vključeni so bili viri v angleškem jeziku, ki so se empirično ali teoretično ukvarjali s položajem učiteljic športa, zlasti v kontekstih Evrope, Severne Amerike in Oceanije. Izključili smo dela, ki so splošno obravnavala športnice brez neposredne povezave z izobraževalnim okoljem. Zbrano literaturo smo analizirali s postopkom tematskega kodiranja, pri čemer smo prepoznali ključne vzorce in teme, povezane z dinamiko spola, profesionalno identiteto in strukturnimi ovirami v šolskem okolju. Kvalitativni pristop nam je omogočil globlje razumevanje kompleksnih in večplastnih izkušenj učiteljic športa v sodobnih izobraževalnih sistemih.

Rezultati in razprava

Ugotovitve iz pregleda literature in sinteze člankov, objavljenih med letoma 2000 in 2024, prikazujejo, kako ženske učiteljice športa navigirajo skozi večplastne strukturne neenakosti, pričakovanja glede spola in intersekcijske izzive. Te ugotovitve ne le prikazujejo odpornost ženskih učiteljic, temveč tudi vztrajne institucionalne ovire, s katerimi se srečujejo v svoji poklicni praksi. Vse to prispeva k širšemu razumevanju, kako strukturne in kulturne ovire vplivajo na razvoj žensk v športu. Ključna tema, ki se je pojavila v številnih študijah, je še vedno prisotnost pričakovanj glede spola znotraj področja športa. Raziskave Flintoff (2008) in Brown (2005) ponazarjajo, kako se ženske učiteljice športa pogosto ocenjujejo ne le glede na njihove pedagoške sposobnosti, ampak tudi glede na to, kako dobro se prilagajajo kulturno vgrajenim spolnim normam. Moški kolegi so pogosto pohvaljeni zaradi lastnosti, kot so asertivnost, telesna moč in odločnost, medtem ko ženske učiteljice, ki izkazujejo podobne lastnosti, pogosto naletijo na obravnavo, ki jih označi kot preveč agresivne ali nespoštljive do ženskosti.

Ta neskladnost ustvarja dvojni paradoks za ženske učiteljice športa: od njih se pričakuje, da bodo vključevale lastnosti tako avtoritete kot skrbnosti, kar lahko privede do profesionalne izčrpanosti zaradi čustvenega dela. To prepletanje pričakovanj in zahtev odraža širše družbene norme, ki postavljajo nepravilne in kontradiktorne izzive pred ženske v izobraževalnem sistemu. Poleg tega se ta problem še povečuje zaradi širših pričakovanj, ki jih imajo do ženskih učiteljic, da bodo primerne vzornice. Ženske učiteljice športa so pogosto kritizirane zaradi svojega videza, telesne vrste in sledljivosti heteronormativnim standardom (Azzarito & Solmon, 2006). Učiteljice, katerih fizičnost odstopa od prevladujočih idealov ženskosti, kot je vitka, mišičasta, a še vedno ženska postava, lahko naletijo na dvome o svoji avtoriteti, kar negativno vpliva na njihovo profesionalno reputacijo in osebno dobrobit.

Zanimivo je, da raziskave kažejo, da so ženske učiteljice, ki izkazujejo večjo telesno moč ali športno spretnost, pogosto označene za manj "ženske" in posledično manj sposobne za opravljanje svoje vloge v izobraževalnem okolju. To lahko vodi v večjo izključenost ali negativno oceno njihove profesionalne kredibilnosti. Pogosto omenjan kot ovira za profesionalno legitimnost ženskih učiteljic športa je tudi ocenjevanje, temelječe na videzu. Številne študije poudarjajo pomen ohranjanja določenega fizičnega videza za ohranjanje profesionalne verodostojnosti (Azzarito in Solmon, 2006). Ženske učiteljice športa naj bi izpolnjevale dvojne standarde, tako glede telesne spretnosti kot lepote, kar utrjuje ozko in škodljivo predstavo o ženskosti v športni pedagogiki.

Ženske učiteljice, ki ne ustrezajo tem idealom – bodisi zaradi starosti, telesne vrste ali osebnega sloga – poročajo o zmanjšanju svojega profesionalnega položaja. Ta pojav je še posebej opazen v šolah, kjer prevladujejo tradicionalni pogledi na ženskost in telesnost. Raziskava Azzarito (2015) nadalje razkriva, da ta natančna spremljava telesa lahko vodi v samoopazovanje, kjer ženske učiteljice nenehno spremljajo svoje telo, da bi se izognile sodbam, ki bi lahko omajale njihovo avtoriteto. To prispeva k krogu čustvenega in psihološkega pritiska, kar omejuje njihovo sposobnost za inovacije ali prevzemanje pedagoških tveganj. Takšno natančno spremljanje lastnega telesa lahko privede do zmanjšanja poklicnega zadovoljstva in ustvarjalnosti, saj so ženske učiteljice osredotočene na izogibanje negativnim ocenam glede svoje telesne podobe.

Kljub rastočemu številu žensk v športu pomembne strukturne ovire še vedno ovirajo njihov napredek na kariernem področju. Norman in Rankin-Wright (2021) ugotavljata, da ženske še vedno naletijo na informalne moško-dominirane mreže, ki upravljajo postopke zaposlovanja in napredovanja na tem področju. Vodstvene pozicije, vključno z vodenjem športnih oddelkov in administrativnimi funkcijami, so pogosto rezervirane za moške kolege. To utrjuje patriarhalne strukture v šolskem sistemu, kjer ženske kljub primerljivim kvalifikacijam težje napredujejo (Norman in Rankin-Wright, 2021). Poleg institucionalnih ovir se učiteljice športa pogosto srečujejo s prikritimi oblikami diskriminacije, kot so dvomi v njihovo strokovno avtoriteto ali podcenjevanje njihove pedagoške kompetentnosti. Pričakovanja, da bodo ženske poučevale »mehkejš« vsebine, kot so ples, gimnastika ali sprostitvene tehnike, medtem ko so športne igre z več telesnega kontakta (npr. nogomet, košarka) pogostejše dodeljene moškim, še naprej reproducirajo spolne stereotipe in omejujejo strokovni razvoj žensk.

Številne učiteljice odgovarjajo na te izzive z razvojem inkluzivnih učnih pristopov, ki poudarjajo sodelovanje, solidarnost in emocionalno pismenost. Te prakse presežejo tradicionalne modele poučevanja športa, ki so usmerjeni izključno v tekmovalnost in fizično zmogljivost, ter prispevajo k širšemu pojmovanju uspeha v športni pedagogiki (Enright in O'Sullivan, 2010). Kljub individualnim pobudam raziskave poudarjajo, da spremembe na ravni posameznih učiteljic niso zadostne.

Brez preoblikovanja institucionalnih norm in zavestnega odpravljanja strukturnih neenakosti bo šport ostal prostor, kjer se obstoječe neenakosti reproducirajo, namesto da bi bil orodje za njihovo odpravo. Kljub prizadevanjem mnogih žensk, da bi spremenile vlogo žensk v šolskem športu, ostajajo institucionalni izzivi, ki otežujejo njihove napore. Šport kot področje je še vedno močno zaznamovano s patriarhalnimi strukturami, kjer moški pogosto obvladujejo vodstvene položaje, kar dodatno utrjuje neenakost v športni pedagogiki. Stereotipi, ki pripisujejo določene športne dejavnosti moškim in druge, ki naj bi bile "primerne" za ženske, ne le omejujejo strokovno rast ženskih učiteljic, ampak tudi zmanjšujejo njihovo strokovno kredibilnost in dostop do odločilnih kariernih priložnosti.

Ženske učiteljice, ki se odločijo za poklic športne pedagoginje, so pogosto postavljene pred velike izzive, saj njihova strokovna usposobljenost in sposobnosti pogosto niso dovolj, da bi si pridobile spoštovanje in avtoriteto v očeh svojih kolegov in nadrejenih. Kot rezultat se pogosto srečujejo s prikritimi oblikami diskriminacije, ki izhajajo iz kulturnih norm in struktur, ki predpostavljajo, da so moški bolj primerni za vodenje športnih oddelkov in poučevanje kontaktnih športov. Takšna diskriminacija je še posebej očitna v primerih, ko ženske učiteljice poskušajo prevzeti vodstvene vloge ali usmeriti dejavnosti, ki so običajno dodeljene moškim, kot so treniranje moških športnih ekip ali organiziranje večjih športnih dogodkov. To povzroči, da so ženske v tem poklicu pogosto izločene iz pomembnih odločitev in možnosti za napredovanje, kar vpliva na njihov profesionalni razvoj in poklicno zadovoljstvo.

Vendar pa se kljub vsem tem izzivom mnoge ženske učiteljice športa odločijo, da bodo nadaljevale s svojim delom, ne da bi se pustile omejiti s strukturnimi ovirami. Za mnoge od njih je šport več kot le kariera; je način življenja, način, kako vplivajo na mlajše generacije in širšo skupnost. Z uporabo inovativnih pedagoških pristopov, ki poudarjajo telesno aktivnost, zdravje, duhovnost in čustveno inteligenco, ženske učiteljice športne vzgoje še naprej prispevajo k razvoju novih paradig v športnem izobraževanju. Študije Berg in Lahelma (2010), Guerrero in Guerrero Puerta (2023) ter Gråstén idr. (2022) ponujajo pomemben vpogled v procese in vplive, ki oblikujejo delo ženskih učiteljic športa ter njihovo profesionalno napredovanje. Raziskave teh avtorjev razkrivajo, kako se spolni stereotipi in družbene norme prepletajo s poklicnimi izkušnjami žensk v športnem izobraževalnem okolju, kar ima dolgoročne posledice za njihovo karierno rast in možnosti za napredovanje.

Berg in Lahelma (2010) v svoji finski študiji raziskujeta vpliv spolno ločenih razredov in učiteljev na zaznavanje telesne kompetence in avtoritete. Ugotavljata, da so telesa dečkov pogosto dojemana kot močnejša v športnih aktivnostih, kar vpliva na percepcijo učiteljev in študentov. Moški učitelji so pogosto ocenjeni kot bolj kompetentni v fizičnih nalogah, kar potrjuje širši fenomen, da se moški učitelji običajno ocenjujejo višje od ženskih kolegic. Takšna zaznava vpliva na profesionalno

vrednotenje ženskih učiteljic, saj se njihove sposobnosti pogosto podcenijo ali pa niso enako priznane kot tiste moških kolegov. To pomeni, da se ženskam pogosto odreka dostop do vodstvenih in napredovalnih priložnosti v šolskem športu, kjer so moški pogosto obravnavani kot bolj primerni za prevzemanje ključnih vlog.

Guerrero in Guerrero Puerta (2023) v svojem sistematičnem pregledu 274 študij izpostavljata pomembnost vključujočega športa in izobraževanja učiteljev za prepoznavanje in odpravo spolnih stereotipov v šolskem okolju. Poudarjata, da oblikovanje koedukacijskih učnih okolij in nalog, ki spodbujajo sodelovanje med spoloma, ne le zmanjša spolno pristranskost, temveč tudi ustvarja bolj pravičen prostor za vse učitelje. Koedukacija pripomore k zmanjšanju tradicionalnih norm, ki določajo, katere športne aktivnosti so specifične za posamezni spol, kot so ekipa za nogomet, košarko ali atletiko, ki so pogosto označene za "moške" športe, medtem ko dejavnosti, kot so ples ali gimnastika, nosijo etiketo "ženskih" športov. Takšno prepoznavanje in odprava teh normativov je ključnega pomena za enakost v športu in omogoča učiteljem, da razvijajo inkluzivne prakse, ki upoštevajo potrebe vseh učencev, ne glede na njihov spol.

Podobno, Stidder (2002) raziskuje vpliv spola na zaposlovanje učiteljev športa v Angliji, pri čemer ugotavlja, da so moški pogosto preferirani za določene vloge v šolskih športnih oddelkih, kar ustvarja ovire za napredovanje žensk. V študiji je bilo ugotovljeno, da ženske učiteljice pogosto niso prepoznane kot primerne za vodstvene pozicije, kot so direktorji športnih oddelkov ali trenerji šolskih športnih ekip, saj se moške učitelje pogosto smatra za bolj sposobne v teh vlogah. Ta diskriminacija je še posebej izrazita v športnih disciplinah, ki vključujejo moč, fizično dominanco ali tekmovalnost, kjer so moški tradicionalno ocenjeni kot bolj primerni.

V skladu z raziskavami Mateo-Orcajada idr. (2024), ki analizirajo spolno enakost v športu z vidika ženskih športnic, športnih managerk, učiteljic športa in trenerk v šestih evropskih državah (Grčija, Irska, Italija, Portugalska, Španija in Turčija), je bilo ugotovljeno, da ženske v športu še vedno doživljajo diskriminacijo, vključno s spolnimi stereotipi in omejenim dostopom do vodstvenih položajev. Študija pokaže, da se ženske, ki želijo prevzeti vodilne vloge v športu, pogosto srečujejo z nepravilnimi ovirami, ki temeljijo na kulturnih in spolnih normah. Odsotnost žensk na vodstvenih položajih zmanjšuje njihov vpliv na oblikovanje politik in praks v športu, kar omogoča ohranjanje moško-dominiranih struktur.

Grástén idr. (2022) raziskujejo, kako spolni predsodki vplivajo na učinkovitost poučevanja in prepričanja učiteljev o spolni enakosti. Ugotavljajo, da učitelji, ki dosegajo višjo učinkovitost poučevanja, pogosto izražajo večjo podporo spolni enakosti, vendar ugotavljajo, da daljša delovna doba lahko povečuje spolne pristranskosti. To nakazuje, da izkušnje in dolžina zaposlitve niso vedno povezane s spodbujanjem večje enakosti med spoloma; v nekaterih primerih te izkušnje celo vodijo v utrjevanje tradicionalnih norm in vrednot. Posledično se pojavi potreba po stalnem izobraževanju učiteljev, da se zmanjša vpliv spolnih pristranskosti na učni proces in ustvarijo enakopravni pogoji za vse učence.

Encinas-Martín (2023) obravnava trenutne trende in izzive v kariernem razvoju žensk v športu, zlasti v luči feminizacije učiteljskega poklica in vpliva spolnih stereotipov na karierne poti. Ugotavlja, da ženske v športu pogosto naletijo na spolno diskriminacijo, kar se kaže v pomanjkanju napredovanj in omejenem dostopu do višjih, bolj vplivnih pozicij. Družbene in kulturne norme pogosto preprečujejo ženskam, da dosežejo enak status kot njihovi moški kolegi, še posebej v vodstvenih vlogah, kjer še vedno prevladujejo moški. Te raziskave skupaj ponujajo pomemben vpogled v evropske izzive in priložnosti za ženske učiteljice športa. Vse te študije izpostavljajo, kako spolne norme in stereotipi oblikujejo poklicne poti žensk na tem področju. Ponujajo tudi ključne smernice za prihodnje izboljšave, kot so koedukacijsko poučevanje, usposabljanje učiteljev za prepoznavanje spolnih stereotipov, odprava spolne pristranskosti in spodbujanje enakih priložnosti za vse učitelje. Te strategije so nujne za premagovanje obstoječih izzivov ter za ustvarjanje pravičnejšega in enakopravnega delovnega okolja za ženske v športu.

Zaključek in predlogi

V zadnjih desetletjih smo bili priča številnim spremembam v svetu šolskega predmeta šport, vendar se še vedno soočamo z globoko zakoreninjenimi spolnimi stereotipi, ki vplivajo na poklicni razvoj učiteljic športa. Čeprav so ženske na tem področju vedno bolj prisotne, še vedno obstajajo številni izzivi, ki vplivajo na njihovo profesionalno napredovanje, duševno zdravje in splošno dobrobit. Da bi dosegli enakopravnost in ustvarili vključujoče ter podporno okolje za vse učitelje, je nujno potrebno uvesti konkretne ukrepe in strategije, ki bodo reševali tako strukturne kot kulturne ovire, ki še vedno obstajajo v šolskih sistemih.

V prvi vrsti je ključno izpostaviti, da se mnoge učiteljice športa še vedno soočajo z globoko zakoreninjenimi stereotipi, ki jih pogosto omejujejo pri njihovi poklicni rasti. Ti stereotipi so lahko še posebej problematični, saj ne le da oblikujejo pričakovanja o tem, kakšna naj bi bila vloga žensk v športu, ampak tudi vplivajo na to, kako so učiteljice športa ocenjevane in sprejete v poklicnem okolju. Ženske so pogosto prisiljene soočiti se z dodatnimi izzivi, kot so pomanjkanje enakih možnosti za napredovanje v vodstvene vloge, nizka stopnja prepoznavnosti v medijih in pomanjkanje podpornih omrežij. Poleg tega pa se še vedno pojavljajo spolne pristranskosti, tako v načinu poučevanja kot tudi v vrednotenju njihovega dela.

Da bi se soočili s temi težavami in odprli pot za bolj enakopravno prihodnost, so potrebni ciljni ukrepi, ki bodo podprli ženske učiteljice športa na vseh ravneh. Eden ključnih ukrepov je vključitev študij o spolu v programe usposabljanja učiteljev, ki bi se morali osredotočiti na ozaveščanje o nezavednih pristranskostih in vplivu spolnih stereotipov v športu. S tem bi učitelji že v začetni fazi svoje kariere pridobili znanje o tem, kako prepoznati in izzvati spolna pričakovanja, tako v učilnici kot tudi v širšem poklicnem okolju. Tako bi lahko preprečili reprodukcijo neenakosti in prispevali k ustvarjanju bolj odprtega, vključujočega okolja, ki bo podpiralo razvoj vseh učencev, ne glede na njihov spol.

Poleg tega je smiselno razviti vključujoče pedagoške modele, ki se osredotočajo na sodelovanje, čustveno dobrobit in učenje, ki je usmerjeno v učenca. To bi bilo še posebej pomembno za prekinitev tradicionalnih maskuliniziranih modelov športne vzgoje, ki so pogosto osredotočeni predvsem na telesno moč, konkurenčnost in uspeh, ki naj bi ga dosegli fantje. Namesto tega bi morali spodbujati bolj sodelovalne in empatične pristope, ki omogočajo, da se tako dečki kot dekleta počutijo enako opolnomočene in vključene v vse dejavnosti, ki jih ponuja šport. Takšni pristopi so lahko koristni za krepitev socialnih in čustvenih kompetenc učencev ter jih spodbujajo k bolj zdravi in aktivni življenjski poti.

Pomemben element vključujoče v predmet šport je tudi obravnava presežnosti, ki vključuje podporo učencem z marginaliziranimi identitetami, kot so učenci različnih rasnih manjšin in drugi, ki morda niso deležni enakih priložnosti v športu. Razviti bi bilo treba posebne programe, ki bodo spodbujali uporabo vključujočih pedagoških metod, ki cenijo razliknost in omogočajo podporo učencem, ki se pogosto znajdejo izven glavnega toka. Tovrstni programi bodo prispevali k večji enakosti in zmanjšanju socialnih razlik, hkrati pa bodo pomagali ustvariti okolje, kjer vsak učenec lahko doseže svoj potencial.

Za doseg večje enakosti v športu je nujno izboljšanje strukture šolskih ustanov, še posebej na vodstvenih pozicijah. Učiteljice športa so pogosto premalo zastopane v vodstvenih vlogah, kar preprečuje, da bi se njihovi specifični izzivi in potrebe odražali v politikah in odločitvah šolskih ustanov. Zato bi bilo smiselno razviti programe, ki bi spodbujali ženske k prevzemanju vodstvenih vlog v oddelkih športa. To bi lahko vključevalo mentorstvo, usposabljanje za vodstvene vloge in ciljno usmerjene pobude, ki bi pomagale ženskam razviti potrebne veščine za višje pozicije. Tako bi se lahko zagotovilo večjo enakost pri zaposlovanju, kar bi omogočilo ženskam, da postanejo zgled in pomembne odločevalke v svoji stroki.

Poleg tega so za ustvarjanje resnično enakopravnega okolja potrebni ukrepi, ki omogočajo ženskam lažje usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja. V ta namen bi bilo smiselno uvesti fleksibilne

delovne pogoje, kot so prilagodljiv delovni čas, deljenje službe in plačani družinski dopust. Ti ukrepi bi ženskim učiteljicam omogočili boljše usklajevanje napredovanja v karieri z osebnimi in družinskimi obveznostmi, kar bi imelo pozitiven vpliv na njihovo splošno dobrobit in motivacijo za delo.

Povečanje prepoznavnosti žensk v športu bi bilo pomembno tudi za izzivanje spolnih stereotipov, ki pogosto omejujejo zaznavanje ženskih sposobnosti v tem poklicu. Promocija ženskih vzornikov, povečanje medijske pokritosti ženskega športa in podporni programi za mlade ženske učiteljice bi pomagali premagati prevladujoče predstave o tem, kdo lahko uspešno vodi športne dejavnosti v šoli. Pomembno je, da se učiteljicam športa omogoči, da postanejo vzornice za mlajše generacije, kar bi imelo dolgoročen vpliv na zmanjšanje stereotipov o tem, kdo so primerne osebe za izvajanje športa.

Kljub tem prizadevanjem pa ne smemo pozabiti na pomembnost razvoja ustreznih mehanizmov za ocenjevanje učiteljic športa. Ocenjevanje njihovih učnih metod ne bi smelo biti omejeno le na športne dosežke učencev, temveč bi moralo vključevati širši spekter izidov poučevanja. To vključuje angažiranost učencev, vključenost vseh otrok, razvoj čustvenih in socialnih veščin ter medosebne spretnosti. Učitelji bi morali imeti priložnost za povratne informacije od kolegov, učencev in staršev, kar bi pripomoglo k objektivnejšemu in bolj celostnemu vrednotenju njihovega dela.

Za ohranjanje duševnega zdravja in splošne dobrobiti učiteljev pa je pomembno, da šole zagotavljajo dostop do svetovalnih storitev, delavnic za obvladovanje stresa in drugih virov podpore, ki omogočajo učiteljem, da se soočijo z izzivi, ki jih prinaša njihov poklic. Prav tako bi bilo smiselno vzpostaviti podporne mreže za ženske učiteljice športa, ki bi jim omogočile deljenje izkušenj in nasvetov ter ponujale podporo pri premagovanju izzivov v povezavi s spolom na delovnem mestu.

Poleg tega bi bilo pomembno, da se razvijejo športne vzgoje, ki se ne osredotočajo zgolj na telesne sposobnosti, temveč tudi na ustvarjanje sodelovalnega in vključujočega okolja. Vključitev tako deklet kot dečkov v širok spekter športnih aktivnosti, ki niso vezane na spolne norme, bi pripomogla k večji enakosti. Spodbujanje deklet k sodelovanju v športih, ki so tradicionalno bolj povezani z moškimi, in obratno, bi odprlo možnosti za večjo raznolikost in bolj zdravo samopodobo vseh učencev.

Šport mora postati prostor, kjer ne obstajajo omejitve glede tega, kdo lahko usmeri in vodi druge. S premišljenimi ukrepi in strateškim usmerjanjem lahko ustvarimo resnično enakopravno in vključujoče okolje, kjer bodo učiteljice športa imele enake priložnosti za napredovanje kot njihovi moški kolegi, ter bodo sposobne prispevati k razvoju vseh učencev, ne glede na njihov spol.

Literatura

- Azzarito, L., in Solmon, M. A. (2006). The paradox of women's physical education: Body image and performance. *Journal of Teaching in Physical Education*, 25(3).
- Azzarito, L. (2015). Gendered bodies and pedagogical authority in physical education: A conceptual framework. *Sport, Education and Society*, 20(3).
- Berg, M., in Lahelma, E. (2010). Sex-segregated physical education and perceptions of physical competence: Gendered practices and school bodies. *Gender and Education*, 22(1).
- Brown, A. (2005). Physical education and gender: Creating the "perfect" female teacher. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 76(5).
- Enright, E., in O'Sullivan, M. (2010). The professional identity of the female physical education teacher: A framework for understanding the challenges and contradictions faced in the field. *Sport, Education and Society*, 15(2), 225-240.
- Flintoff, A. (2008). Gender and physical education: A critical review of the literature. *European Physical Education Review*, 14(1), 99-120.
- Gråstén, A., Kujala, M., in Lahelma, E. (2022). Gendered sports practices and teachers' perceptions of competence and authority in physical education. *Journal of Gender Studies*, 31(4).
- Guerrero, J. M., in Guerrero Puerta, C. (2023). Inclusion and gender equity in physical education: A systematic review of 274 studies. *Sport, Education and Society*, 28(1).

- Mateo-Orcajada, A., García-Roca, M. R., in Martínez-Rodríguez, A. (2024). Gender equality in sports: Perspectives from women athletes, sports managers, teachers, and coaches. *Gender and Sport Studies*, 29(3).
- Norman, L., in Rankin-Wright, A. (2021). Patriarchy, gender and the hidden structures of sports education. *Sport, Education and Society*, 26(7).
- Stidder, G. (2002). The gendered nature of employment in physical education and sport in England: A critical analysis. *European Physical Education Review*, 8(2), 91-110.

DOUBLE EXPECTATIONS: EXPERTISE AND "SOFT" PRESENCE OF SPORTS TEACHERS IN INTERNATIONAL COMPARISON

Abstract: *Studies on female physical education teachers from 2000 to 2024 highlight the challenges they face in their profession. The main obstacle is managing and addressing gender expectations, which affect their professional work. Female physical education teachers are often evaluated not only for their pedagogical skills but also for how they align with societal ideals of femininity. These gender norms include expectations regarding physical strength, appearance, and the ability to assume authority. Research shows that women are marginalized, as they are rarely included in leadership roles or career advancement, which is linked to broader societal and cultural biases. The lack of gender-sensitive curricula and training further limits their professional development. Despite these challenges, female teachers seek ways to overcome these barriers, often incorporating innovative pedagogical approaches that promote collaboration and emotional literacy. For progress in this area, a shift in institutional norms and more support for women in physical education are needed.*

Keywords: *female physical education teachers, gender expectations, societal norms*